



Антологија

СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ



Антологија
СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Васко Попа

КОРА



„Антологија српске књижевности“ је пројекат дигитализације класичних дела српске књижевности Учитељског факултета Универзитета у Београду и компаније Microsoft®

Није дозвољено комерцијално копирање и дистрибуирање овог издања дела. Носиоци пројекта не преузимају одговорност за могуће грешке.

Ово дигитално издање дозвољава уписивање коментара, додавање или брисање делова текста. Носиоци пројекта не одговарају за преправке и дистрибуцију измењених дела. Оригиналном издање дела налази се на Веб сајту www.ask.rs.

2009.

Васко Попа

КОРА

Садржај

ОПСЕДНУТА ВЕДРИНА.....	3
ПОЗНАНСТВО	4
РАЗГОВОР	6
ГВОЗДЕНА ЈАБУКА	8
ОДЈЕКИВАЊЕ	10
ОДЛАЗАК	12
ПУТОВАЊЕ	14
ПРЕДЕЛИ.....	16
У ПЕПЕЉАРИ	17
У УЗДАХУ	18
НА СТОЛУ	19
У ЈАУКУ	20
НА ЧИВИЛУКУ	21
У ЗАБОРАВУ.....	22
НА ЗИДУ	24
НА ДЛАНУ.....	25
У ОСМЕХУ	26
СПИСАК.....	27
ПАТКА	28
КОЊ.....	29
МАГАРАЦ.....	30
СВИЊА.....	31
КОКОШКА.....	32
МАСЛАЧАК.....	33

КЕСТЕН.....	35
ПУЗАВИЦА.....	36
МАХОВИНА	37
КАКТУС	38
КРОМПИР.....	40
СТОЛИЦА.....	41
ТАЊИР	42
ХАРТИЈЕ	43
БЕЛУТАК	44
ДАЛЕКО У НАМА	45
1	46
2	48
3	50
4	51
5	52
6	53
7	54
8	56
9	58
10	59
11	61
12	62
13	63
14	65
15	66
16	67
17	68
18	69
19	70
20	71
21	72
22	73
23	75
24	76
25	77
26	78
27	79
28	80

29	81
30	83





КОРА





Хаши





ОПСЕДНУТА ВЕДРИНА





ПОЗНАНСТВО

Н е заводи ме модри своде

Не играм

Ти си свод жедних непаца

Над мојом главом

Трако пространства

Не обавијај ми се око ногу

Не заноси ме

Ти си будан језик

Седмокраки језик

Под мојим стопалима

Не идем

Дисање моје безазлено

Дисање моје задихано

Не опијај ме

Слутим дах зверке

Не играм





Чујем познати псећи удар

Удар зуба о зубе

Осећам мрак чељусти

Који ми очи отвара

Видим

Видим не сањам.





РАЗГОВОР

Зашто се пропињеш

И обале нежне напушташ

Зашто крви моја

Куда да те пустим

На сунце

Ти мислиш пољубац сунца

Ти појма о томе немаш

Понорнице моја

Болиш ме

Односиш ми дрвље и камење

Шта ти је вртешко моја

Развалићеш ми бескрајни круг

Који још дозидали нисмо

Црвени змају мој





Теци само даље

Да стопала те не разнесу

Што даље можеш теци крви моја





ГВОЗДЕНА ЈАБУКА

Где ми је мир

Непробојни мир

Гвоздена јабука

Теме ми је стаблом пробила

Глоћем га

Вилице сам оглодао

Лишћем ме оковала

Брстим га

Усне сам обрстио

Гранама ме спутала

Ломим их

Прсте сам поломио

Где ми је мир

Несаломљиви мир





Гвоздена јабука
Корене је дубоко
У камењар мој меки пустила
Чупам их
Утробу сам ишчупао

Плодовима ме округним тови
Точим их
Мозак сам расточио

Где ми је мир
Гвозденој јабуци да буде
Прва рђа и последња јесен

Где ми је где ми је мир





ОДЈЕКИВАЊЕ



разна соба стане да режи

Увучем се у своју кожу

Таваница стане да скичи

Хитнем јој једну кост

Углови стану да кевћу

И њима хитнем по једну кост

Под стане да завија

Хитнем и њему једну кост

Један зид стане да лаје

И њему хитнем једну кост

И други и трећи и четврти зид

Стане да лаје

Хитнем сваком по једну кост

Празна соба стане да урла

И сам празан





Без иједне кости
У стоструки се одјек
Урлика претварам

И одјекујем одјекујем
Одјекујем





ОДЛАЗАК

Нисам више ту

С места се нисам померио

Али ту више нисам

Нека уђу

Нека прегледају нека претраже

Воденица у сенци ребара

Зрелу празнину меље

Опушци јевтиних снова

У пепељари се диме

Нисам више ту

Привезан чамац њише се

На црвеним таласима

Пар незрелих речи

У облачном грлу виси

Нисам више ту





С места се нисам померио

Али сам већ далеко

Тешко да ће ме стићи





ПУТОВАЊЕ

П утујем

И друм такође путује

Друм уздахне

Дубоким тамним уздахом

За уздисање времена немам

Путујем даље

Не спотичем се више

О уснуло камење на друму

Путујем лакши

Не заговара ме више

Беспослени ветар

Као да ме не примећује

Путујем брже

Мисли ми кажу да сам оставио





Неки крвав неки потмуо бол

На дну понора за собом

За размишљања времена немам

Путујем

(1943—1945)





ПРЕДЕЛИ





У ПЕПЕЉАРИ

М ајушно сунце

Са жутом косом од дувана

Гаси се у пепељари

Крв јевтиног ружа доји

Мртве трупце чикова

Обезглављена дрвца чезну

За крунама од сумпора

Зеленци од пепела њиште

Заустављени у пропњу

Огромна рука

Са жарким оком насред длана

Вреба на видику





У УЗДАХУ

Друмовима из дубине душе

Друмовима модрим

Коров путује

Друмови се губе

Испод стопала

Усеве трудне

Ројеви ексера силују

Њиве су нестале

Са поља

Невидљиве усне

Збрисале су поље

Простор ликује

Загледан

У дланове своје глатке

Глатке и сиве





НА СТОЛУ

Столњак се шири

У недоглед

Сабласна

Сенка чачкалице следи

Крваве трагове чаша

Сунце облачи коске

У ново златно месо

Пегава

Ситост вере се

Уз вратоломне мрве

Крунице дремежа

Белу су кору пробиле





У ЈАУКУ

Високо је сукнуо пламен

Из провалије у месу

Под земљом

Немоћни лепет крила

И слепо гребане шапа

На земљи ништа

Под облацима

Нејаке лампице шкрга

И немушто запомагање алги





НА ЧИВИЛУКУ

Оковратници су прегризли

Вратове обешених празнина

Задње мисли се легу

У топлим шеширима

Прсти сутона вире

Из обудовљених рукава

Зелена страва ниче

У питомим наборима





У ЗАБОРАВУ

И з далеке таме

Исплазила се равница

Незадржива равница

Разливени догађаји

Расуте увеле речи

Изравнана лица

Овде онде

Понека рука од дима

Уздаси без весала

Мисли без крила

Бескућни погледи

Овде онде

Понеки цвет од магле





Раседлане сенке

Све тише копају

Врели пепео смеха





НА ЗИДУ

Давно окопнела

Прва белина

Боре времена

Набујале

На издашном парлогу

Поље непољубљено

Докони облици

Прерушени

У руно изненађења

Игра неиграна

Стоглава сувишност

На вечитој паши





НА ДЛАНУ

Н а живоме песку

Неме раскрснице

У недоумици

На свакој раскрсници

Радознао поглед

У станац камен претворен

Пустиња румена

Али све што у њу доспе

Смислом пропуци

Надом процвета

Пролеће изузетно

Или благодатна опсена





У ОСМЕХУ

У

углу усана

Појавио се златан зрак

Таласи сањаре

У шипражју пламенова

Плавооке даљине

Савиле се у клупче

Подне мирно сазрева

У самом срцу поноћи

Громови питоми зује

На влатима тишине

(1951)





СПИСАК





ПАТКА

Гега се прашином

У којој се не смеју рибе
У боковима својим носи
Немир вода

Неспретна
Гега се полако
Трска која мисли
Ионако ће је стићи

Никада
Никада неће умети
Да хода
Као што је умела
Огледала да оре





КОЊ

О бично

Осам ногу има

Између вилица

Човек му се настанио

Са своје четири стране света

Тада је губицу раскрвавио

Хтео је

Да прегризе ту стабљику кукуруза

Давно је то било

У очима лепим

Туга му се затворила

у круг

Јер друм краја нема

А целу земљу треба

За собом вући





МАГАРАЦ

Понекад њаче

Окупа се у прашини

Понекад

Онда га приметиш

Иначе

Видиш му само уши

На глави планете

А њега нема





СВИЊА

Тек када је чула

Бесни нож у грлу
Црвена завеса
Објаснила јој игру
И било јој је жао
Што се истргла
Из наручја каљуге
И што је вечером с поља
Тако радосно јурила
Јурила капији жутој





КОКОШКА

Верује

Само веселом пијуку
Својих жутих сећања

Нестане
Пред снежним гранама
Што се за њом пружају

Пресахне
Испод гладних језера
Што над њом круже

Одскочи
Од своје кржаве главе
Која је у ноћ гњура

Одскочи
На легало да узлети





МАСЛАЧАК

Н

а ивици плочника

На крају света

Жуто око самоће

Слепа стопала

Сабијају му врат

У камени трбух

Подземни лактови

Терају му корење

У црницу неба

Дигнута псећа нога

Руга му се

Прекуваним пљуском

Обрадује га једино

Бескућни поглед шетача





Који му у круници

Преноћи

И тако

Догорева пикавац

На доњој усни немоћи

На крају света





КЕСТЕН

У

лица му пропије

Све зелене новчанице

Пиштаљке звонцад и трубе

У крошњи му гнезда свијају

Пролеће му прсте креше

Живи од пустоловина

Својих недостижних корена

И од дивних успомена

На изненадне ноћи

Кад нестане из улице

Ко зна куда иде

У шуми би се изгубио

Али се увек пред зору

У дрворед на своје место врати





ПУЗАВИЦА

Н ајнежнија кћи

Зеленог подземног сунца

Побегла би

Из беле браде зида

Усправила се наред трга

У свој својој лепоти

Змијском својом игром

Вихоре занела

Али јој плећати ваздух

Руке не пружа





МАХОВИНА

Ж ути сан одсутности

Са наивних црепова

Чека

Чека да се спусти

На склопљене очне капке земље

На угашена лица кућа

На смирене руке дрвећа

Чека неприметно

Да на обудовљени намештај под собом

Пажљиво навуче

Навлаку жуту





КАКТУС

Б
оде

Румени облак длана

И киша лаже

Боде ужарене језике

Мазги и сунца

И небо ножевима љуби

Сенку своју не удаје

И ветар лепотом даљина вара

Боде податна бедра

Искусних ноћи и невиних таласа

Смех свој зелени не жени

И ваздух уједа

Стена која га је родила

Има право





Боде боде боде





КРОМПИР

З агонетно мрко

Лице земље

Поноћним прстима

Језик вечног поднева

Говори

У зимници успомена

Изненадним свитањима

Проклија

Све то зато

Што му у срцу

Сунце спава





СТОЛИЦА

У

мор лутајућих брегова

Дао је облик свој
Телу њеном сањивом

Вечно је на ногама

Како би се радо
Сјурила низ степенице
Или заиграла
На месечини темена
Или просто села
Села на туђе обрине умора
Да се одмори





ТАЊИР

Зев слободних уста

Над видиком глади

Под слепом мрљом ситости

Месечарски зев

Усред зубате плиме

И сањиве осеке

Презриви порцулански зев

У златном кругу досаде

Стрпљиво очекује

Неминовни ковитлац





ХАРТИЈЕ

Аурелу Гаврилову

Дуж плодних плочника

Гађење скупља

Преживеле осмехе

Силованих предмета

На благим падинама ветра

Хвата

Чисте летове

Без одласка и повратка

Испод веђа годишњих доба

Кида

Једино лишће

Верно гранама одсутним

Узалуд





БЕЛУТАК

Душану Радићу

Без главе без удова

Јавља се

Узбудљивим дамаром случаја

Миче се

Бестидним ходом времена

Све држи

У свом страсном

Унутрашњем загрљају

Бео гладак недужан труп

Смеша се обрвом месеца

(1951)





ДАЛЕКО У НАМА





1

Д
ижемо руке

Улица се у небо пење
Обарамо погледе
Кровови у земљу силазе

Из сваког бола
Који не спомињемо
По један кестен израсте
И остаје тајанствен за нама

Из сваке наде
Коју гајимо
По једна звезда никне
И одмиче недостижна пред нама

Чујеш ли метак
Који нам око главе облеће
Чујеш ли метак





Који нам пољубац вреба





2

Е во то је то непозвано

Страно присуство ево га

Језа је на пучини чаја у шољи

Рђа што се хвата

На рубовима нашега смеха

Змија склупчана у дну огледала

Да ли ћу моћи да те склоним

Из твога лица у моје

Ево га трећа је сенка

У нашој измишљеној шетњи

Неочекивани понор

Између наших речи

Копита што тутње

Под сводовима наших непаца





Да ли ћу моћи

На овом непочин-пољу

Да ти подигнем шатор од својих дланова





3

У

знемирена шеташ

Подочњацима мојим

На невидљивој решеци

Пред уснама твојим

Наге речи ми зебу

Отимамо тренутке

Од безобзирних тестера

Руке се твоје тужно

У моје уливају

Ваздух је непроходан





4



уште зелене рукавице

На гранама дрвореда

Вече нас под пазухом носи

Путем који не оставља траг

Киша пада на колена

Пред прозорима одбеглим

Дворишта излазе из капија

И дуго гледају за нама





5

Ноћима нестаје тама

Челичне гране хватају

Пролазнике за руке

Само непознати димњаци

Слободно ходају улицама

Просеченим кроз нашу несаницу

У олуцима звезде нам труле





6

Б диш ми у бори између веђа

Чекаш да се раздани

На моме лицу

Воштана ноћ

Тек је догорела

До ноката праскозорја

Црне опеке

Већ су поплочале

Цео небески свод





7

Н ад мирним водама

Зубате очи лете

Око нас модре усне

На гранама лепршају

Крици ударају о плавет

И падају на јастуке

Куће нам се крију

Иза уских леђа

Шаке се хватају

За нејаке облаке

Вене нам ваљају мутне

Постеље и столове





Изломљених костију

Подне на руке нам пало

И смркнуло се

Отворена рака на лицу земље

На твоје на моме лицу





8

Н а раскрсницама

Подочњаци дана

Срећу нам се модри

Ако окренем главу

Сунце ће с гране пасти

Сахранила си осмехе

У длановима мојим

Како да их оживим

Сенка ми је све тежа

Неко јој везује крила

Очи отвараш добра

Склањаш ме немо

Ноћ ме изненадна тражи

У дну дрвореда





Платан цигарету пали





9

O тровни зелени

Часови марширају

Преко нашег чела

Путујемо из тела

Ћутањем које вуку

Погледи наши луди

Између очних капака

Стежем ти наги поглед

Бол у њему да здробим





10

К ако дугмадима овим

Тучаним да гледамо

Смеје нам се тама

Косама нас бичује

Како језиком овим

Папирнатим да говоримо

Речи нам га сувог

Под непцима запале

Како са телом овим

Од живог песка да опстанемо

Разуларене кашике

Односе нам зрно по зрно





Како дрвеним рукама овим
Лишеним лишћа да се грлимо

Гину нам каранфили са усана
Гину нам у вреломе песку





11

К
уће су изврнуле

Горке џепове соба

Да их вихор претражи

Дуж наших ребара

Уличне светиљке

Свлаче хаљине кржаве

Два смо листа новина

Сурово залепљена

На рану вечери

Запаљене птице

Из обрва мојих

На кључњаче су ти пале





12

Tеку нам ходници мутни

Са трепавица низ лице

Љутом усијаном жицом

Гнев нам порубљује мисли

Накострешене маказе

Око голоруких речи

Отровна киша вечности

Похлепно нас уједа





13

Р

уше се стубови који небо држе

Клупа са нама полако

У празно пропада

Зар да довек чамимо

У каменом ћутању

Кроз очи кроз чело

Речи ће нам проклијати

Разбежали се дани

Зар да довек чекамо сунце

Да нам се кроз ребра зажути

Слушамо како нам срца

У грлу мртвих стубова лупају





Истрчали смо из груди





14

O чију твојих да није

Не би било неба
У слепом нашем стану

Смеха твога да нема
Зидови не би никад
Из очију нестајали

Славуја твојих да није
Врбе не би никад
Нежне преко прага прешле

Руку твојих да није
Сунце не би никад
У сну нашем преноћило





15

у

лице твојих погледа

Немају краја

Ласте из твојих зеница

На југ се не селе

Са јасика у грудима твојим

Лишће не опада

На небу твојих речи

Сунце не залази





16

С
ијалицу добру палиш

У тузи мојој смеђој

Ливаду ми простиреш

На грудима својим

Голубове окупљаш

У радости мојој беле

Цигарету мојих брига

У срцу своје гасиш

У грозду тамјанике

На моје усне чекаш





17

У

мору бих спавао

У зенице ти роним

На плочнику бих цветао

У ходу ти леје цртам

На небу бих се будио

У смеху твој лежај спремам

Играо бих невидљив

У срце ти се затварам

Тишини бих те отео

У песму те облачим





18

Дан ти богат у наручју

Носим

Младе јеле дуж погледа

Садим

Градовима твог ћутања

Лутам

Росу ти са трепавица

Берем

Ноћ витку ти преко паса

Ломим

Брижне зоре са кровова

Зовем





19

Младост нам листа

Зелена дуж свих улица

Образи кућа сјаје се

Када прођемо

Стопалима нашим

Плочници играју карте

Звезда смо изненадна

На лицу пролазника

Јата изненађења

Хранимо са длана





И

з твојих дланова

Пију живу воду птице

Плаве и смеђе птице

Које нам из очију излећу

Кад надалеко нема ниједног ловца

Твоји дланови обасјавају

Наше две замишљене грудве земље

Кад сунце касни





Руке твоје пламсају

На огњишту усред мога лица

Руке твоје отварају ми дан

Руке твоје цветају

У удаљеној пустињи у мени

Где још нико није закорачио

Руке твоје сањају у мојима

Сан свих озвезданих руку на свету





22

Наш дан је зелена јабука

На двоје пресечена

Гледам те

Ти ме не видиш

Између нас је слепо сунце

На степеницама

Загрљај наш растргнут

Зовеш ме

Ја те не чујем

Између нас је глухи ваздух

По излозима

Усне моје траже

Твој осмех





На раскрсници
Пољубац наш прегажен

Руку сам ти дао
Ти је не осећаш
Празнина те је загрлила

По трговима
Суза твоја тражи
Моје очи

Увече се дан мој мртав
С мртвим даном твојим састане

Само у сну
Истим пределима ходамо





Б

ез твојих погледа река сам

Коју су напустиле обале

Ветар ме за руку води

Твоје руке одсекао је сутон

Беле улице преда мном беже

И прсти се клоне мога чела

На коме се свет запалио

Речи су ми у траву зарасле

Тишина ти је разнела глас

Ствари ми сива леђа окрећу

По тами мога тела

Опака светлост шестари





24

И
дем

Од једне руке до друге

Где си

Загрлио бих те

Грлим твоју одсутност

Пољубио бих ти глас

Чујем смех даљина

Усне ми лице растргле

Из пресахлих дланова

Блистава ми се појави

Хтео бих да те видим

Па очи заклапам

Идем

Од једне слепоочнице до друге

Где си





25



атос сам жут

У празној соби у којој седиш
Само да ме твоја сенка утеши

И степениште сам дрвено
Којим из собе на улицу силазиш
Само да се са сенком твојом поиграм

Лишће сам суво
Дуж улица којим пролазиш
Да твоју сенку чујем

И стена сам нага крај друма
Којим се удаљујеш
Да ме твоја сенка одене





26

У

овој ноћи без јутра

Ко је та светиљка са угла

Погледом ме твојим обавија

И прати до нашег ослепелог стана

И светли на пустим насипима вена

И ко је та птица

На напуклом небу мога срца

Једина птица

Гласом ме твојим к себи зове

Јер не уме бела

На земљу да слети





М еђу длановима

Грејао сам улицу

Којом си се вратила

Глас ти је по крововима

Заборавио белину

Часови са којима сам самовао

Дижу се пред тобом

Са снежних столица





од очним капцима

Спавају ти љубичице

Претварам се сав у сунце

Над твојим ружним сном

Отвараш ми широм

Све прозоре на челу

Берем за тебе беле

Локвање из моје крви

Дајеш зелено лишће

Моме стаблу од пепела





O

во су ти усне

Које враћам

Твоме врату

Ово ми је месечина

Коју скидам

Са рамена твојих

Изгубили смо се

У непрегледним шумама

Нашега састанка

У длановима мојим

Залазе и свићу

Јабучице твоје

У грлу твоје

Пале се и гасе





Звезде моје плахе

Пронашли смо се

На златној висоравни

Далеко у нама





С а тела сумрак свлачим

Дан ми је нашао лице

Ветар косу развеселио

Поглед ми зачуђен листа

Сенка из сунца ниче

Свет на прагу срца стоји

Опет обронцима плавим

У глас ти бистри силазим

По нашу чаробну лампу

(1943—1951)

